

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton

Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice

ANALIZA PRIKUPLJENIH PODATAKA O KVALITETU ZRAKA
NA PODRUČJU OPĆINE LUKAVAC
(ZA PERIOD OD 17.12. DO 18.01. 2008 GOD.)

MINISTRICA

Jadranka Mirašćić

UVOD

Mobilna stanica za praćenje kvaliteta zraka postavljena je na području općine Lukavac u vremenu od 17.12.2007. do 18.01.2008. godine. Stanica je locirana u krugu komunalnog preduzeća „RAD“ Lukavac, u skladu sa prijedlogom od strane općine Lukavac.

Mobilna stanica je opremljena sa analizatorima i meteorološkim sensorima za mjerenje polutanata u zraku (sumpordioksida, azotdioksida, ugljenmonoksida, ozona i prašine) kao i meteoroloških parametara (temperatura zraka, vlažnost zraka, sunčevo zračenje, pravac i smjer vjetra).

Na osnovu člana 9. Pravilnika o monitoringu kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“, broj:12/05) nadležno Ministarstvo za poslove zaštite okoliša informira javnost o kvalitetu zraka na osnovu podataka dobivenih iz instaliranog Sistema za praćenje kvaliteta zraka na području Tuzlanskog kantona .

Članom 2. Zakona o zaštiti zraka („Službene novine FBiH“, broj: 33/03) definisane su granične vrijednosti kvaliteta zraka , ciljane vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi upozorenja i pragovi uzbune.

Granična vrijednost kvaliteta zraka – znači nivo određen na osnovu naučnog znanja ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini; ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen;

Ciljana vrijednost- znači nivo određen sa ciljem izbjegavanja više dugotrajnih štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i /ili okoliš u cjelini; ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu gdje je to moguće;

Prag upozorenja – znači nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje usljed kratkog izlaganja za izuzetno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije;

Prag uzbune- znači nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti preduzeti direktni koraci

Granične vrijednosti kvalitete zraka, ciljane vrijednosti kvalitete zraka i pragovi upozorenja i pragovi uzbune utvrđeni u Pravilniku (u daljem tekstu Pravilnik) o graničnim vrijednostima kvalitete zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj:12/05)

POKAZATELJI KVALITETA ZRAKA	UTVRĐENE SATNE VRIJEDNOSTI (u $\mu\text{g}/\text{m}^3$)			
	Prosječna godišnja ciljana vrijednost (CV)	Prosječna godišnja granična vrijednost (GV)	Vrijednost praga upozorenja (P_{up})	Vrijednost praga uzbune (P_{uz})
Sumpordioksid (SO_2)	60	90	400	500
Azotdioksid (NO_2)	40	60	320	400
Ugljenmonoksid (CO)	-	-	-	-
Ozon (O_3)	-	-	192	240
Taložna prašina (ukupne lebdeće čestice-ULČ)	75	150	-	-

Na osnovu Plana interventnih mjera (u daljem tekstu Plan) u slučajevima prekomjernog zagađivanja zraka kojeg je donijela Vlada Tuzlanskog kantona 22.09.2005. god. utvrđene su slijedeće epizode: **epizoda pripravnosti, epizoda upozorenja i epizoda vanrednog stanja.**

POKAZATELJI KVALITETA ZRAKA	UTVRĐENE SATNE VRIJEDNOSTI (u $\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	Za epizodu pripravnosti	Za epizodu upozorenja	Za epizodu uzbune
Sumpordioksid (SO_2)	200	400	500
Azotdioksid (NO_2)	160	320	400
Ugljenmonoksid(CO)	10.000	20.000	25.000
Ozon (O_3)	100	192	240
Ukupno lebdeće čestice (ULČ)	250	500	625

Tablica br.1.

MINIMUMI, MAXIMUMI I PROSJECI POLUTANATA			
POKAZATELJI KVALITETA	MINIMUM	MAXIMUM	PROSJEK
PM _{2,5}	23,3	243,7	91,5
SO ₂	27,6	182,7	71,4
NO ₂	2,0	23,7	13,4
CO	0,6	7,1	3,0
O ₃	26,1	119,7	58,6

Jedinice za PM_{2,5}; SO₂; NO₂ i O₃ su date u µg/m³ a jedinice za CO su date u mg/m³.

Tablica br.2.

BROJ SATNIH INTERVALA U MJESECU KADA SU KONCENTRACIJE POLUTANATA PRELAZILE VRIJEDNOSTI ZA EPIZODE:			
POKAZATELJI KVALITETA	PRIPRAVNOSTI	UPOZORENJA	UZHUNE
PM _{2,5}	30	-	-
SO ₂	34	1	-
NO ₂	-	-	-
CO	-	-	-
O ₃	24	-	-

Tablica br.3. Prosječne dnevne vrijednosti polutanata u periodu od 18.12.- 17.01.2008.god.

INTERVAL	PM_{2,5} ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	SO₂ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	NO₂ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	CO (mg/m^3)	O₃ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
18.12.2007.	26,5	54,2	•	1,0	46,4
19.12.2007.	26,1	38,4	•	0,6	55,7
20.12.2007.	30,3	27,6	2,0	0,7	62,4
21.12.2007.	37,0	156,7	7,6	0,8	38,9
22.12.2007.	31,9	164,5	6,7	0,9	31,9
23.12.2007.	130,4	152,1	12,8	2,6	43,6
24.12.2007.	104,4	104,1	13,3	2,6	•
25.12.2007.	43,1	45,0	11,7	1,8	49,6
26.12.2007.	46,5	54,2	8,9	2,0	56,7
27.12.2007.	55,2	40,6	9,8	2,0	67,6
28.12.2007.	46,6	42,6	6,5	1,5	60,1
29.12.2007.	37,0	120,8	6,9	1,4	51,3
30.12.2007.	31,8	182,7	6,9	1,2	42,7
31.12.2007.	23,3	55,8	5,1	1,3	51,2
01.01.2008.	35,5	60,2	4,3	1,7	66,0
02.01.2008.	63,3	56,7	9,3	2,4	80,8
03.01.2008.	177,5	79,3	20,1	4,1	96,8
04.01.2008.	181,5	85,3	20,3	3,5	•
05.01.2008.	230,4	65,3	22,3	4,8	119,7
06.01.2008.	243,7	68,9	23,7	7,1	•
07.01.2008.	144,4	30,0	19,2	5,4	73,6
08.01.2008.	144,4	29,5	23,6	5,6	57,9
09.01.2008.	137,5	48,8	20,3	5,2	70,9
10.01.2008.	145,5	72,8	22,2	5,3	70,3
11.01.2008.	126,6	64,0	20,5	5,1	68,1
12.01.2008.	81,7	40,4	14,8	3,6	55,9
13.01.2008.	90,0	64,4	12,2	4,4	47,0
14.01.2008.	•	•	•	•	•
15.01.2008.	59,7	44,1	9,7	2,3	26,1
16.01.2008.	82,8	35,1	13,7	3,6	42,2
17.01.2008.	129,9	58,7	19,9	4,5	47,8

- Analizatori nisu bili u funkciji zbog tehničkih problema

ZAKLJUČAK

Na osnovu prikupljenih podataka o kvalitetu zraka na području općine Lukavac za period mjerenja od 17.12.2007. godine do 18.01.2008. godine, može se zaključiti slijedeće:

- Utvrđene dnevne koncentracije sumpordioksida prelazile su šest dana prosječne godišnje granične vrijednosti utvrđene Pravilnikom, dok su dnevne koncentracije taložne prašine prelazile četiri dana prosječne godišnje vrijednosti utvrđene Pravilnikom.
- koncentracije ozona prelazile su vrijednosti za epizode pripravnosti jedan dan, utvrđene Planom.
- Epizode pripravnosti i upozorenja nisu proglašavane jer izmjerene koncentracije jednog ili više pokazatelja kvaliteta zraka nisu prelazile vrijednosti za epizodu pripravnosti i upozorenja u vremenu od tri prethodna dana sa najmanje 6 izmjerenih satnih vrijednosti u toku jednog dana.

Izveštaj uradili stručni saradnici:

Aganović Kanita

Bosankić Anto